

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST

EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementenprijs per jaar: □
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
Afzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □
Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Onze Koloniale Weermacht. — Verbannen. — Uit de O.-Indische Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literat.-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen.

Onze Koloniale Weermacht.

Het „Rapport” van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië.

XIII.

Voor zooveel de B.B. betreft, komt het slechts aan op de bescherming van de daarvoor in aanmerking komende vlootstations, draadlooze stations en luchtvaartstations tegen verrassingen door vijandelijke schepen of landingsdivisiën.

Daar voor de bescherming van als vlootstation belangrijke punten — als hoedanig vooral in aanmerking komen Sabang, Makassar en Ambon — slechts zeer beperkte middelen kunnen worden beschikbaar gesteld, zal die bescherming worden gelaten van de troepen, behoorende tot de normale, dus ook in oorlogstijd beschikbare bezettingen van de gewesten, waarin zij zijn gelegen.

Om dezelfde reden als ten aanzien van Java vermeld, heeft voorts ook in de B.B. niet op afzonderlijke troepen te worden gerekend ter bescherming van draadlooze en luchtvaartstations. Mocht tot uitbreiding van het aantal draadlooze stations, welke vooralsnog slechts te Sabang, Timor Koepang en Ambon worden aangetroffen, of tot oprichting van luchtvaartstations in de B.B. worden overgegaan, dan zullen deze voor zooveel mogelijk zijn te vestigen op plaatsen, waar, of in welker nabijheid, zich reeds in vreedstijd bezettingen bevinden.

Behalve op de hiervoren genoemde veiligheidsbezettingen dient afzonderlijk gerekend te worden op de infanteriebezetting van de verdedigingswerken, zoowel bij Batavia (Tandjong-Priok), Tjilatjap en Soerabaja, als op de Bandoengsche hoogvlakte. De voor dit doel vereischte afdeeling garnizoensinfanterie zal uit niet meer dan 2 bataljons behoeven te bestaan.

Naast de veiligheidsbezettingen en de afzonderlijke garnizoensinfanterie komt dan de mobiele legermacht, welke in de eerste plaats zal moeten dienen om de vlootbasis meer afdoende te beveiligen, ook door tegenover op andere dan de versterkte punten gelande kleinere detachementen zoo noodig op te treden en, in laatste instantie, om, na aantrekking zooveel mogelijk van alle beschikbare krachten, den zetel der Regeering tot het uiterste te verdedigen.

Uitgaande van de tegenwoordige legersterkte (21 veldbataljons), zou men voor die mobiele legermacht — behalve op de aanwezige hulpwapens — kunnen rekenen op 11 bataljons infanterie. In aanmerking genomen, dat de 2 op te richten bataljons garnizoensinfanterie in mindering van het aantal

veldbataljons komen, wordt het aantal bataljons voor de mobiele legermacht teruggebracht tot 9. In verband met een doelmatige organisatie ware dit aantal intusschen te stellen op 8, georganiseerd in 1 brigade van 2 regimenten à 4 bataljons.

Resumerend komt men op de aangegeven grondslagen tot de volgende samenstelling van het Indische leger:

1. Voor de B.B.

a. Garnizoensinfanterie tot het aantal bataljons en compagnieën, dat voor de verzekering van inwendige rust en orde en tot handhaving van het Nederlandsch gezag tegenover de inheemsche bevolking reeds in normale tijden noodig wordt geacht. De alsnog tot de normale bezettingen dier gewesten behoorende, ter Sumatra's Westkust gelegde, veldbataljons behooren in verband hiermede door garnizoensinfanterie te worden vervangen;

b. een compagnie vestingartillerie ter bediening van de kustbatterijen op Sabang;

H. voor Java:

a. de noodige vesting- (kust-) artillerie ter bediening van de in de verschillende permanente verdedigingswerken — e.g. in tusschenbatterijen — op te stellen vuurmonden;

b. een afdeeling garnizoensinfanterie van 2 bataljons, waaruit de infanteriebezettingen voor de sub a bedoelde werken worden getrokken;

c. veiligheidsbezettingen en mobiele troepenmacht; gevende voor het leger op Java een totale sterkte van 20 bataljons infanterie met de tegenwoordige aanwezige hulpwapens.

De hiervoor aangegeven samenstelling van de Landmacht verschilt niet veel met de bestaande. Slechts werd gerekend op 1 bataljon infanterie minder.

De bezuiniging op de legeruitgaven, welke hieruit zal kunnen voortvloeien, is uiteraard gering en zal wel ongeveer worden opgewogen door het meer benodigde aan vesting- (kust-) artillerie. Al ligt het nu niet op den weg der Staatscommissie om een oordeel uit te spreken over de noodzakelijkheid van bezuiniging in het algemeen tegenover de hoogere uitgaven, welke de tenuitvoerlegging van het door haar aanbevolen defensiestelsel noodwendig zal ten gevolge hebben, toch meent zij dit punt hier niet voorbij te mogen gaan. Immers, indien er bezuinigd moet worden, zal dit, behalve bij andere takken van Staatsdienst, waar zulks mogelijk zal blijken, ook op de uitgaven voor de Landmacht moeten geschieden. Daarom teekende zij in dit Rapport reeds aan, dat, met het oog op onze beperkte middelen, de vraag overwogen zou moeten worden, of niet, ten einde de totstandkoming van een krachtige vloot te verzekeren, welke toch allereerst noodzakelijk en onmisbaar is, eene vermindering van het veldleger mogelijk zou zijn. Op grond van de omstandigheid, dat, bij het bestaan van een krachtige vloot, aan het veld-

leger een meer beperkte taak dan thans kan worden toegedacht, meent de Staatscommissie die vraag bevestigend te kunnen beantwoorden. Zij wil hier echter nog verder gaan en uitspreken, dat, indien zonder de aldus te verkrijgen bezuiniging het voorgestelde vlootplan niet voor uitvoering vatbaar mocht blijken, haar dan de vermindering van het leger ook noodzakelijk voorkomt, omdat, naar haar vaste en door al hare leden gedeelde meening, dat vlootplan en het daarop gebaseerd stelsel van verdediging van Indië ter zee niet in de waagschaal gesteld mogen worden. Binnen de grenzen van het bereikbare geeft toch alleen dit stelsel goede kans, om de verdediging van geheel N.-I. tegen een B.V. met succes te voeren. Het moet mitsdien uitgesloten worden geacht, dat dit stelsel wordt opgeofferd ten behoeve van het tegenwoordige, hetwelk begint met Indië, behalve Java, prijs te geven, terwijl de verdediging van Java ook in dat stelsel een hopelooze strijd zal zijn.

De vraag, hoever met de vermindering gegaan kan worden, vindt haar beantwoording in de omstandigheid, dat deze uiteraard haar natuurlijke grens heeft in de sterkte, welke het leger behoort te hebben voor de handhaving van de inwendige rust en orde. Hiervoren werd reeds aangegeven, dat voor dit doel de legersterkte op Java kan worden bepaald op 12 veldbataljons. Deze sterkte als grondslag nemende, komt men, na toepassing van de dan toelaatbare vermindering van de hulpwapens, tot een legersterkte op Java van:

- 12 bataljons veldinfanterie;
- 2 bataljons garnizoensinfanterie;
- 4 mitrailleur-compagnieën;
- 4 eskadrons cavalerie;
- 4 batterijen veldartillerie;
- 4 batterijen bergartillerie;
- 3 compagnieën genietroepen, benevens de noodige hulpdiensten.

Vergeleken met de sterkte, zooals deze bestaat of is voorgenomen, zou deze samenstelling eene vermindering geven van:

- 7 bataljons infanterie;
- 1 mitrailleur-compagnie;
- 2 eskadrons cavalerie;
- 2 batterijen veldartillerie,

terwijl daarnevens overwogen zou kunnen worden de eskadrons cavalerie voor Batavia en Soerabaja elk te vervangen door een compagnie wielrijders, hetgeen op de vlakke terreinen aldaar wellicht geen overwegend bezwaar zal opleveren en mede tot niet onaanzienlijke bezuiniging zou kunnen leiden.

De Staatscommissie acht het niet raadzaam een schema aan te geven omtrent de aanwending van de hiervoor genoemde eventueel verminderde legermacht. De meest wenselijke verdeling dier macht tusschen de veiligheidsbezettingen en het mobiele

leger hangt van tal van omstandigheden af en kan mitsdien alleen met juistheid beoordeeld worden door den verantwoordelijken bevelhebber.

Alleen wil de Staatscommissie er in dit verband nog op wijzen, dat, behalve genoemde legermacht, ter beschikking van dien bevelhebber ook zullen staan de voor sommige doeleinden te gebruiken 2 bataljons Barisan van Madoera en het Legioen van Mangkoe Negoro. Aan de schutterijen wordt slechts eenige waarde voor plaatselijke rustbewing toegekend.

In verband met de samenstelling van het leger zijn nog enkele vraagstukken overwogen, waaromtrent het volgende hier een plaats moge vinden:

Het Indisch leger bestaat in hoofdzaak uit drie elementen, n.l. Europeanen, Amboineezen (Menadoneezen) en Inlanders, onder welke laatste de Javanen de groote meerderheid vormen. Van deze elementen is het inlandsche het minst kostbare, terwijl de geregelde aanvulling er van het best verzekerd is te achten. Daartegenover echter staat, dat het inlandsche element, wat zijn militaire waarde betreft, beslist bij de Europeanen en Amboineezen ten achter staat. Europeanen en Amboineezen kunnen in dit laatste opzicht ongeveer met elkander op een lijn gesteld worden.

Geleerd door een jarenlange ondervinding, in de verschillende deelen van den Archipel in den strijd tegen den I. V. opgedaan, heeft zich meer en meer de overtuiging gevestigd, dat voor dien strijd, ook waar het de meer krijgshaftige volksstammen geldt, de militaire waarde van eenige troepenmacht, als geheel beschouwd, nog dan voldoende mag heeten, wanneer daarin de meer en de minder strijdvaardige elementen ongeveer in de verhouding van 1:1 zijn bijeengebracht; m. a. w. dus, wanneer het aantal der Europeanen, vermeerderd met dat der Amboineezen, ongeveer overeenstemt met dat der Inlanders.

Waar de Amboineezen in militaire waarde met de Europeanen op ééne lijn kunnen worden gesteld, zou nog de vraag kunnen rijzen, of niet een grooter of kleiner gedeelte van het volgens de tegenwoordige formatie benodigd aantal Europeanen door militairen van eerstgenoemden landaard zou kunnen worden vervangen. Dienaangaande valt voornamelijk met twee factoren rekening te houden en wel in de eerste plaats met de omstandigheid, dat evenals voor de Europeanen ook voor de Amboineezen de bron van aanvulling beperkt is.

Houdt men voorts in het oog, dat het Amboineesche element veel kostbaarder is dan het inlandsche, ja zelfs, voor zooveel verpleging en bezoldiging betreft, in kostbaarheid weinig onderdoet voor het Europeesche, dan is het duidelijk, dat op de aangegeven wijze geen bezuiniging van overwegende beteekenis op de legeruitgaven zou worden verkregen.

Bij uitbreiding van het inlandsch element ter vervanging van Europeanen dient ten slotte rekening te worden gehouden met de omstandigheid, dat laatstgenoemd element voor een zeer groot deel moet worden benut ter voorziening in behoefte aan kader bij de verschillende ook niet-Europeesche troependeelen.

Bepaalt men zich tot het wapen der infanterie, dan blijkt, dat, bij een totaal van 204 Europeanen per veldbataljon op 136 fuseliers niet minder dan 68 man kader komen. Bedenkt men hierbij, dat de 72 Europeanen bij het korps marechaussee uitsluitend en de 490 Europeanen bij de garnizoensinfanterie voor verreweg het grootste deel uit gegraduateerden bestaan, dan behoeft het geen verwondering te wekken, dat eene dergelijke verhouding tusschen gegraduateerden en ongegraduateerden, met name voor zooveel de behoorlijke aanvulling van het korps Europeesche sergeanten betreft, thans reeds tot moeilijkheden aanleiding geeft.

Daar nu bij een vermindering van het Europeesche element de behoefte aan Europeesch kader niet naar evenredigheid zou verminderen, omdat een richtige bevelvoering in het leger slechts dan verzekerd kan worden geacht, wanneer ook bij de uit Amboineezen en Inlanders samengestelde troependeelen voor het commando over de brigades, waarin elke sectie is verdeeld, Euro-

peesche onderofficieren worden aangewezen, en dus de moeilijkheden, aan de oplossing van het Kadervraagstuk verbonden, in dat geval grootere proportiën zouden aannemen, zal reeds op dien grond alléén moeten worden afgezien van het denkbeeld, om, als grondslag voor de legerorganisatie, een voor het Europeesche element minder gunstige verhouding ten opzichte van de beide andere landaarden te aanvaarden.

(Wordt vervolgd.)

Verbannen.

Indien de beteekenis van dit woord de diepte van ellende, die er achter verscholen ligt, door ons Nederlanders kan worden bevroed, dan is het wel door die velen onder ons, die trokken uit het vaderland om in Indië zich een bestaan te verzekeren; door hen, die jaren lang leven moesten in geheel andere atmosfeer dan die dezer lagelanden. Zij — en zij nog gingen uit eigen vrijen wil — zij weten, wat daar een verlangen kan zijn naar het vaderland, verlangen weer te leven volgens de gewoonten in het ouderlijk huis, verlangen naar Hollandsche weiden en luchten, naar lente en herfst; verlangen te leven te midden van menschen, die gevoelen en denken als zijzelf. Zij kunnen weten — vaag beseffen althans — wat er om moet gaan in de hooften en harten van die drie mannen, die, wellicht voor hun geheele leven, gewezen zijn uit het land, waar zij werden geboren, uit het land, waar het volk leeft, dat denkt en gevoelt als zij.

Men moge het niet met hen eens zijn, men moge nog zoo overtuigd zijn, dat zij hebben gefaald, maar dan toch moet er plaats zijn voor medelijden, dat zij getroffen moesten worden door zoo zwaren slag, omdat zij deden, wat zij, naar hun eerlijke overtuiging, doen moesten.

Tegenover deze ellende past geen gelach, doch slechts een ernstig woord.

In de Maandag j.l. in Diligentia gehouden vergadering hebben R. M. Soewardi Soerjaningrat, Dr. Tjipto Mangoenkoesomo en F. F. E. Douwes Dekker verteld van hun verbanning en wat er aan vooraf ging.

Het ernstige woord, dat tegenover hun relaas had kunnen, had moeten gesteld worden, is helaas uitgebleven; in de plaats daarvan heeft de heer Mooijen gemeend een repliek te mogen geven, die ook o.i. soms zeer juist was, doch die overvloedige van vaak goedkope aardigheden, slechts verbittering kon wekken bij hen, die, omdat zij deden wat zij volgens hun geweten doen moesten, thans moreel en financieel zwaar lijd.

Tot de pauze bleef alles rustig.

Eerst bracht R. M. Soewardi verslag uit van het Comité Boemi Poetra te Bandoeng, dat zich geconstitueerd had om te trachten ter gelegenheid van de herdenking van Nederland's onafhankelijkheid, iets te verkrijgen, z.i. voor het Inlandsche volk van nut: afschaffing van art. 111 R.-R., en instelling van een volksvertegenwoordiging.

Aanleiding tot de samenstelling van het comité waren berichten uit Buitenzorg en Malang, dat Inlandsche ambtenaren gelden van Inlanders inzamelden voor de a.s. feesten. Dit werd onkiesch gevonden — en de Regeering was het met het comité eens, want een circulaire werd uitgevaardigd om die inzamelingen te verbieden en toch — aldus spreker — werden wij om ons protest verbannen.

Het comité zou vlugschriften verspreiden. Het eerste werd door spreker geschreven. De inhoud van „Als ik een Nederlander was” is bekend. Deze brochure is spr. noodlottig geworden. Onverwachts werd hij gearresteerd door den commissaris van politie en veertig soldaten. Hetzelfde lot trof Dr. Tjipto. Na 21 dagen in de gevangenis doorgebracht te hebben, werd hun het interneringsbesluit betekend; hun werd vrijgelaten binnen 30 dagen Indië te verlaten.

Dr. Tjipto, daarna aan het woord, vertelde, dat een der oorzaken van de stichting van het genoemde comité niet in de allerlaatste plaats was het plan der Regeering tot instelling van een Koloniale Raad — een Raad, waarop de Inlandsche bevolking zoo goed als geen invloed zou hebben. Die Raad zou bestaan uit leden van den Raad van Indië, hooften van gewestelijk bestuur, elf personen aangewezen door de locale raden, op welke samenstelling de Inlandsche bevolking geen invloed heeft, vijf gekozen niet-Europeanen van belangrijke positie, dus regenten, die geheel van de bevolking zijn vervreemd — „In de handen van de regenten zijn onze belangen niet toevertrouwd” — en verder drie niet-ambtelijke inwoners. Van dezen Raad is voor de bevolking niets te verwachten, daarom wilde men bij gelegenheid van de herdenking van Nederland's onafhankelijkheid protesteeren.

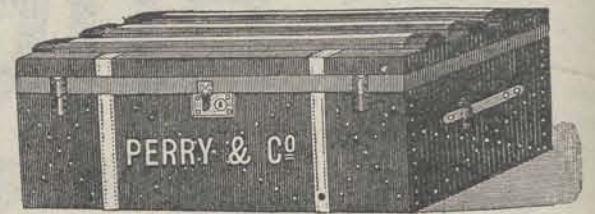
Waarom we nu eigenlijk verbannen zijn — zoo spreker — is me nog altijd vreemd. Men zag a.s. opstandelingen in ons. De ervaring heeft bewezen, dat de Regeering zich schromelijk heeft vergist, maar een Regeering kan zoo moeilijk ongelijk bekennen.

Douwes Dekker nam daarop het woord. Hij meent, dat er een andere reden voor de verbanning

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistieke hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.
GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f10.—.

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

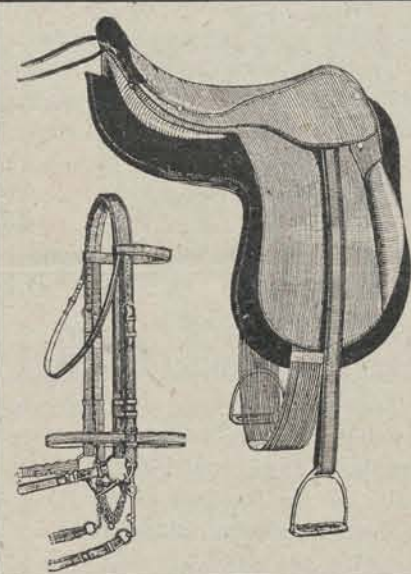
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

VERWEEGEN & KOK

Hoogstraat 23
DEN HAAG
Kalverstraat 88-90
AMSTERDAM

COMPLETE
Harnachementen
voor Ned.-Indië

Geillustr. Prijscourant
wordt op aanvraag
gaarne toegezonden :

VACANT.

Schoenleesten naar maat.

— EENIG ADRES voor Nederland. —
„Het nut van individuele leesten wordt door iederen voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

— Voor Indië speciale bewerking. —
G. J. VAN DEN BERG JR.
De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

dan die, blijkende uit de hun voorgelegde vraagpunten.

Vermoed wordt, dat de Regeering Soewardi Tjipto als de as. redacteurs van de Maleische editie van de Express heeft wilen treffen. Buitenzorg vond men het natuurlijk erg onaangenaam, dat die vervelende Express nu ook nog in het Maleisch zou gaan verschijnen. Maar zekerheid omtrent de eigenlijke reden bestaat er bij de verbannen niet.

Het interneeringsbesluit van D. D. lag het vorig jaar al gereed. Hij wist dit en heeft het den G.-G. op de bekende audientie ook gezegd. Er was al over gecorrespondeerd tusschen het Plein en Buitenzorg. Maar 't vreemde is, dat, waar er zooveel opperzaken lagen om den hond te slaan, men nu juist een dun rietje heeft opgenomen. Bewust van de revolutie-maken is spr. zich niet, hij heeft dat woord altijd tegengehouden. Den G.-G. waren veel punten van het programma der Indische Partij sympathiek, hij heeft dat vele malen getuigd. Maar het rietje was, dat D. D. het bij zijn terugkomst in Indië voor zijn vrienden heeft opgenomen, dat hij gezegd heeft, dat de Regeering de redenen, die tot arrestatie leidden, bekend moest maken, dat anders het geloof zou worden behouden, dat Soewardi en Tjipto onschuldig gevangen genomen werden.

Was dat een drukpersdelict, goed, dan had men spreker voor den strafrechter moeten brengen, dan was hij ten minste gehoord door een college en was niet afhankelijk geweest van de luimen van den eersten den besta, neen, wel de eerste, niet de beste.

Maar indien de artikelen 45—48 van het R.-R. door onze verbanning zullen worden herzien, dan is deze ten minste van nut geweest.

Aan D. D. werden twee vraagpunten voorgelegd: of hij na 4 Maart '13 (datum van het besluit, waarbij aan de I. P. rechtspersoonlijkheid werd geweigerd) doorgegaan was met propaganda te maken voor die partij?

Dat was geen beschuldiging; spr. kon er alleen op antwoorden. Maar die propaganda had men hem 5 Maart reeds kunnen verbieden, nu liet men er hem 6 maanden mee doorgaan. Dat vindt hij onzedelijk.

2e. of hij de schrijver was van het artikel, waarin hij voor zijn vrienden opkwam?

De Regeering greep hier in justitiezaken in, Soewardi werd gehoord als schrijver van de brochure, hij werd verbannen als secretaris van het comité.

Er is gezocht naar redenen om lastige menschen kwijt te zijn. Maar wat bereikt de Regeering daarmee? Daar moet dan toch iets nobelers achter zitten?

Dadelijk na de verbanning heeft de Regeering het programma overgenomen, blijkende uit de beginselverklaring, dat gelijk ambt met gelijke bezoldiging zal worden beloofd, dat niet meer zal worden gekoken naar de hoeveelheid pigment: voorts uit de circulaire 2014, de belangrijkste in de laatste dertig jaren. Elk ingezetene zal behandeld moeten worden zooals Europeanen behandeld worden, op straffe van onmiddellijk ontslag. Invoering was geëischt van een Burgerlijken Stand, de Regeering heeft den Directeur van Justitie opgedragen voor der invoering zorg te dragen.

Oppositie werd gevoerd in het belang van het volk. Maar waarom moest spreker en de beide anderen dan verbannen worden, indien de Regeering inziet, dat noodig is waarom zij vroegen?

Die verbanning is een paskwil, het lijkt in miniaturen op wat met Beilis in Rusland is gebeurd. Het nut er van is, dat de aandacht van het Nederlandsche volk op Indië wordt gevestigd. Volk van Nederland, dwing je Kamerleden rekening met Indië te houden! Waar moet het toch heen? Moet Indië gelijk worden aan Rusland, waar het intellect zit in Siberië, of vrijwilig verbannen leeft in het buitenland? Revolutie is nooit door ons gewenscht geworden, Tjipto is naar Bantam gegaan, toen het Hoofdbestuur van de I. P. vernam, dat daar opstand zou uitbreken, toen daar woeling kwam, waarvan de Regeering niets wist. Die opstand is door hem tegengehouden.

Wanneer er geen andere motieven zijn geweest voor de verbanning dan die, welke werden ongegeven, dan is er iets rots in den Staat der Nederlanden. Alzoo D. D.

Nadat, na de pauze, op een desbetreffende vraag R. M. Soewardi, ex-voorzitter van de afdeling Bandoeng van de Sarekat Islam, verklaard had, dat deze vereniging een economische strekking had met sterke nationale tendenzen en nadat de heer Boender even had gesproken, kwam de heer Mooijen aan het woord.

Jammer, dat hij niet zakelijk bleef en zich liet verleiden zijn repliek te gieten in den vorm als in den aanvang van dit verslag aangeduid. Hij bracht hulde aan de Inlandsche sprekers voor hun goed Nederlandch en stelde voorop, dat hij geloofde in de goede trouw der drie heeren.

Wij wilen hem niet op den voet volgen, de quintessens van zijn betoog kwam hierop neer, dat hetgeen door de leiders der I. P. als hun overtuigende overtuiging werd verkondigd, niet begrepen kan worden door de miljoenen Inlanders, op

veel lager peil van ontwikkeling staande en dat de thans genomen maatregelen door de Indische Regeering allerminst afgedwongen waren door de I. P., want circulaire 2014 was niet de eerste van dien inhoud, maar slechts eene herhaling van wat reeds meerdere malen door de Regeering aan haar ambtenaren was voorgehouden.

De railleerende wijze, waarop de heer Mooijen sprak, gaf aanleiding tot gelluit en gesis in de zaal en tot groote bitterheid in de woorden van D. D. bij zijn beantwoording.

Wij betreuren een en ander ten zeerste en hopen dat er anderen zullen zijn, die op meer ernstiger wijze zoo noodig zullen beproeven deze mannen te overtuigen, dat zij in hun middelen hebben gefaald.

Het zal echter wenschelijk zijn, dat vergaderingen als deze niet meer worden gehouden, vóór de Regeering de gelegenheid heeft gehad de Tweede Kamer omtrent het gebeurde volkomen in te lichten. Dan eerst zal deze zaak ten volle kunnen worden beoordeeld.

V. D. K.

Uit de O.-I. Mail.

De groote manoeuvres afgelast wegens gezondheidstoestand. De groote manoeuvres zijn thans definitief afgelast, meldt het Bat. Hdbbl., in verband met den ongunstigen gezondheidstoestand in de streken, waar de manoeuvres zouden moeten worden gehouden en dien te Batavia, vooral daar enkele cholera-gevallen voorkwamen onder de troepen zelf.

Atjeh. De gouverneur van Atjeh seinde 18 Sept. j.l. naar Batavia:

Pidië neergelegd 1. gevangen 1 kwaadwillige, buit blanke wapens. Kapitein Heinzenknecht door dwangarbeider vermoord.

In de Javabode lezen wij:

Nu men er aan denkt het militaire bestuur van Atjeh te vervangen door een burgerlijk bestuur, is, naar wij vernemen, spoedig het aftreden van den militairen gouverneur van Atjeh, luitenant-generaal H. N. A. Swart, te verwachten. Als zijn opvolger wordt genoemd de heer W. Frijling, adviseur voor de bestuurszaken der buitenbezittingen, thans met verlof, terwijl diens plaatsvervanger zal zijn de heer C. Lulofs, adjunct-adviseur.

De godsdienst-relletjes. Het Soer. Handelsblad ontving 23 September een telegram uit Ambon, dat op de Keieilanden de rust hersteld is. De hoofdaanleggers hebben zich gemeld. Een pradjoeirit werd gedood. Gewond werden pastoor P. van der Raad, vier katholieke inboorlingen en twee pradjoeirits.

De Artsenschool. Op 16 Sept. j.l. is de cursus van de Nederlandsch-Indische Artsenschool te Soerabaja begonnen, melden de Soerabajablads. In het geheel hebben voorloopig 20 jongelieden, w.o. 3 meisjes, aan de lessen deelgenomen; de anderen moesten nog van de Buitenbezittingen komen.

Inlandsche Kunstnijverheid. Het Tentoonstellingscomité te Semarang is voornemens na de Koloniale Tentoonstelling een permanent museum voor Inlandsche kunstnijverheid te stichten. Voor het gebouw en den aankoop van de collectie van den heer Jasper etc. is f42.500 noodig.

Aan het gewest en de gemeente zal gevraagd worden, of zij gezamenlijk de benodigde fondsen willen leveren. Zoo schrijft De Locomotief.

Onafhankelijkheidsfeesten. Deze werden reeds op verschillende plaatsen in den N.-I. Archipel gevierd. De Bataviasche blads melden, dat als voorloopig programma werd vastgesteld:

18 November: Assaut voor uitgenoodigden en geïntroduceerden.

19 November: 6 uur 's morgens groote reveille. De muziekkorpsen van het bataljon en de schutterij zuilen langs Bodjong naar de kazerne van het 5e bataljon infanterie marcheeren. 's Avonds wederom Assaut, nu in den Schouwburg.

20 November: voetbalmatch, kinder-aubade, openluchtbioscoop.

In den Stadstuin heeft een gecostumeerd bal plaats; rolschaatsenrijden.

21 November: voetbalmatch, bloemencorso.

22 November: races, waarna een gecostumeerde optocht; openluchtbioscoop, gecostumeerd bal in de „Harmonie”.

De feestelijkheden worden gesloten met een groote taptoe.

Ook lezen wij, dat het plan bestaat om in overleg met de commissie van de herdenking van den sichtigingsdag van het Koninkrijk der Nederlanden op een der feestlagen een groote Hollandsch-Inlandsche fancy-fair te organiseeren ten behoeve van de verenigingen „Associatie van O. en W.”, Kartinschool en S.T.O.V.I.A. De opbrengst komt ten bate van de neutrale Inlandsche Kweekschool voor onderwijzers te Goenoeng Sari, de mede in dit jaar te openen Inlandsche meisjesschool, en het fonds tot steun van meisjes, die de Inl. artsenschool bezoeken.

Op deze wijze zouden bedoelde feesten ten goede kunnen komen aan de wederzijdsche waardeering en religieuze verdraagzaamheid, die de Troonrede op den voorgrond stelde.

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCHHE HEMDEN

steeds de nieuwste Dessins

van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,

„Groot-Hæsebroek”

- of „De Pauw”. -

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
: Kantoren. :

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

□ STOOM JALOEZIEËN. □
en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins.

„Klenus” Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS
's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
: 2478. : :

DE WEKKER
HEULSTRAAT 2-18

▽

ONTVANGEN:

de Gegarneerde en

Ongegarneerde Hoeden

in alle prijzen

VACANT

De sluiting der bordeelen. Dezer dagen is te Medan 'n bijzondere bijeenkomst in het controleurskantoor gehouden. Jappies en inlandsche prostituées in kleurige kimono's, sarongs en baadjes schuifelden er met schuchtere pasjes de ruimte der rol-zittingen binnen, verlegen lachend en zenuwachtig verkreukelend de netjes gesteven zakdoeken in haar beringde handen. Ze hadden zich voor deze bijzondere samenkomst eens extra uitgedost met veel melatti's en vlinderige strikjes in 't haar, laagjes schmink en poeder op wangen en lippen en de geur van bedwelvende odeurs in haar kleeren.

De controleur en de commissaris van politie ontvingen haar, en toen zij dan zoo allen zenuwachtig en schuchter in wijden kring stonden, werd eerst aan de Japansche en vervolgens aan de Inlandsche met behulp van tolken uitlegging gegeven van de nieuwe strafwetbepalingen inzake den handel in blanke slavinnen. Aldus de Sumatrapost.

Suriname.

In De West van 26 September vinden wij de door den Gouverneur aan de Koloniale Staten verstrekte schriftelijke inlichtingen omtrent de zaak-Visser. De Gouverneur geeft eerst een uiteenzetting van de zaak-Patoir en van het aandeel van Mr. Visser daarin en vervolgt dan:

„15. Was de heer Patoir niet door een toeval anders ingelicht geworden of desondanks aan den heer Mr. Visser het vertrouwen blijven schenken, waarop diens positie hem aanspraak geeft, diens advies, gelijk de heer Patoir het noemt, zoude voor dezen de ernstigste gevolgen gehad kunnen hebben.

16. Ik achtte mij door het gebeurde niet verantwoord om zonder ernstige overweging de leiding van het Hof van Justitie en de uitoefening der functiën van voorzitter van dat Hof langer in des heeren Visser's handen te laten.

17. Dit leidde mij ertoe de zaak in den Raad van Bestuur ter sprake te brengen, alvorens tot eenig optreden tegen den heer Mr. Visser te besluiten.

18. Den 23sten Augustus gaf ik Mr. Visser te kennen, dat ik Zijn Hoog Edel Gestrenge niet langer wenschte te handhaven als tijdelijk waarnemend president van het Hof — welke functie aan Zijn Hoog Edel Gestrenge door mij bij resolutie van 19 Juni j.l. onverplicht was opgedragen — en liet ik Zijn Edele de keuze tusschen aanvragen van de ontheffing of gedwongen ontheffing.

19. Mr. Visser antwoordde daarop schriftelijk, zich niet bewust te zijn van iets te hebben gedaan strijdig met zijn betrekking van tijdelijk president van het Hof van Justitie en dus niet bereid te zijn om zijn ontslag als zoodanig te vragen. Voorts deelde Zijn Hoog Edel Gestrenge mij mede op grond van art. 18 van het reglement op de inrichting en samenstelling der Rechterlijke macht in de Kolonie Suriname niet te kunnen berusten in eene gedwongen ontheffing.

20. Bij schrijven van 23 Augustus deelde ik den heer Visser mede, dat zijn schrijven van 25 Augustus geen wijziging had gebracht in mijn voornemens en ik het beroep van Zijn Hoog Edel Gestrenge op genoemd art. 18 ongegrond achtte. Daarop is mijne resolutie van 30 Augustus gevolgd, waarbij de heer Mr. A. P. Visser ontheven werd van de Zijn Hoog Edel Gestrenge bij resolutie van 19 Juni j.l. No. 2694 opgedragen tijdelijke waarneming van het presidentschap van het Hof van Justitie.

21. Tot zoover de feiten. De mededeeling in de overwegingen der Koloniale Staten, dat de bevolking zeer verontrust is, geeft mij aanleiding, nog een enkel woord daaraan toe te voegen.

22. De hoogste rechter in de kolonie gaf zijn meening te kennen in eene zaak tusschen een ondergeschikt officier en zijn Chef, in welke meening die officier versterking moest vinden voor zijn verzet. Ik acht dit in strijd met den zedelijken plicht van ieder rechter en de belangen van het volk beter gewaarborgd door rechters, die met mij dien zedelijken plicht erkennen, dan door rechters, die eene tegenovergestelde opvatting huldigen.

23. In diezelfde zaak had in later stadium het oordeel van dien rechter kunnen geëischt worden. Ware dit het geval geweest, dan zoude hij zich volgens eigen mededeelingen „zeker gewraakt” (d. i. verschoond) hebben. Zijne geheel vrijwillige handeling zoude dus tengevolge hebben gehad, verplichting tot onttrekking van zich zelf aan hetgeen zijn plicht was. Ik acht een dergelijke opvatting in strijd met het algemeen belang. Geen rechter — en zeer zeker niet de voorzitter, de leider van het hoogste rechtscollege in de kolonie — mag omstandigheden scheppen, die hem er toe dwingen zich aan zijn plicht te onttrekken. Hij moet zijn vrijheid en onafhankelijkheid ten volle weten te bewaren en een volk kan niet gerust zijn, wanneer zijn rechters dit uit het oog verliezen.

24. En hiervan geve men zich nu wel rekenschap. Niet om de wijze waarop een rechter zijn plicht als rechter meende te moeten vervullen, trad het bestuur handelend op, maar omdat een rechter zich eene belenning schiep voor de vervulling van zijn plicht.”

Wij weten niet, of de Koloniale Staten deze inlichtingen zullen lezen en het hierbij laten. Wij moeten dit afwachten; maar één vraag moeten wij nu reeds doen: heeft men waarborg, dat het Hof in zijn tegenwoordige samenstelling de onmisbare onafhankelijkheid bezit, ook in de oogen van de bevolking? Heeft de Gouverneur door zijn al of niet te rechtvaardigen daad het vertrouwen der burgerij in die onafhankelijkheid niet geschokt? Men zie de beschouwingen hieromtrent van het blad Suriname, in ons vorig nummer overgenomen.

De Regeering overweegt dit goed. Een rechter „moet zijn vrijheid en onafhankelijkheid ten volle weten te bewaren, en een volk kan niet gerust zijn, wanneer zijn rechters dit uit het oog verliezen”. Maar dan moeten de omstandigheden het bewaren van die onafhankelijkheid niet bemoeilijken. Daarom worden rechters voor het leven benoemd. Ook rechters zijn menschen en dikwijls zwakke menschen.

De West heeft dingen geschreven, die voor den Gouverneur hoogst onaangenaam zijn, maar zeker het onaangenaamst voor de regeering, die den Gouverneur heeft benoemd. De regeering is te verstandig om een vervolging tegen den redacteur van het blad in te stellen; de Gouverneur en zijn raadgevers denken daar blijkbaar anders over. Die redacteur zal nu misschien moeten terecht staan voor een hof, dat, naar de meening van een deel der burgerij, de noodige onafhankelijkheid mist. Caveant consules!

Het Hdbl. verneemt, dat bij de familie van den len luitenant W. J. Meijnema, gedetacheerd bij de landmacht in Suriname, bericht is ontvangen, dat deze officier door den krijgsvaad te Paramaribo werd vrijgesproken.

Men zal zich herinneren, dat deze officier terecht stond op de beschuldiging van zich opzettelijk, na door den gouverneur van zijn detachering in Suriname te zijn ontheven, te hebben onttrokken aan den last, om zich, met bestemming naar Nederland, in te schepen.

In het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de Indische begroting wordt aangedrongen op krachtige bevordering van de emigratie uit Indië naar Suriname. Het is te hopen, dat de Regeering aan dien aandrang gevolg zal geven. Daarbij mag zeker gerekend worden op den steun van den heer Idenburg, die volkomen op de hoogte is van den toestand der immigranten in Suriname.

Curaçao. *)

Aan de tentoonstelling, die het Aardrijkskundig Genootschap ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan te Amsterdam geopend heeft, hebben wij een bezoek gebracht. Suriname en Curaçao zijn zusterlijk in één ruim vertrek bij elkaar gebracht, waar, wat Curaçao betreft, al dadelijk de aandacht wordt getrokken door de fraaie groote topografische kaart van Curaçao, eene inzending van het Gouvernement aldaar. Deze kaart is vervaardigd door een opnemer van den topografischen dienst in Ned-Indië, met het doel bij het uitgeven van Gouvernementsgronden eene zuivere grensscheiding met de particuliere gronden te kunnen bepalen.

De kaart munt uit door fijne bewerking en duidelijkheid, evenals de topografische kaart van Aruba van denzelfden vervaardiger. Prof. Gruiterink zond dezelfde kaart als de hierboven beschrevene in, maar thans als hoogtekaart dienst doende, de verschillende lichte tinten geven op deze kaart de hoogtevlakten aan.

De bekende kaart van Curaçao van 1839, als we ons niet vergissen door van Raders vervaardigd en de zeekaarten van de eilanden zijn door het Dep. van Marine ingezonden.

Een kaart van Curaçao van 1720 door Gerard van Keulen trekt de aandacht door den afwijken den vorm, dien men toen aan het eiland gaf; de Westpunt ligt op dezelfde breedte als de Oostpunt, terwijl de strekking van het eiland ongeveer Oost-West is, in plaats van ongeveer N.W.-Z.O. zooals deze werkelijk is. Bij de St. Annabaai is eene groote concave holling in het eiland gemaakt. De kaart is overigens fijn afgewerkt.

Men had in 1720 nog geen tiidmeters en geen spiegelinstrumenten om zuiver de lengte te bepalen, maar van de breedte was men toch vrij zeker en de kompassen waren goed en dan wordt het raadselachtig, hoe men in 1720 zulk een onjuiste kaart kon vervaardigen.

Verscheidene photo's van de eilanden zijn aanwezig, benevens een album met historische documenten der kolonie.

De firma van Stockum zond een curieuse teekening in, voorstellende een gezicht op de haven van Curaçao omstreeks 1700.

Deze gekleurde teekening, die op geen kunstwaarde aanspraak kan maken en tegen de regelen van de perspectief zondigt, is toch zeer aantrekkelijk door de levendigheid van voorstelling, en het

*) Door omstandigheden buiten den wil van den samensteller is deze rubriek de vorige week niet in dit blad opgenomen.

Gebr. P. H. CAMINADA
 LANGE HOUTSTRAAT 3.
 HAAG - Telefoon 713
 SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
 BRILLEN, KIJKERS, ENZ.
 AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL
 PIET HEINSTRAT 42
 ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

BANKZAKEN.

SAFE-INRICHTING.

VERSCHEENEN: de VIERDE DRUK van:

**DE AFRICHTING VAN
 DEN POLITIEHOND,
 DEN AMBULANCE-
 EN OORLOGSHOND**

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de
 XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling
 van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot
 24 April 1910 te Amsterdam. :: ::

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

4e Druk Maart 1913

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER
 N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
 DEN HAAG.
 TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

VACANT

gewoel der groote en kleine schepen in den mond van de haven. Op eene auctie van genoemde firma werd dit merkwaardig document voor f125 opgehouden, een bewijs, dat het voor liefhebbers groote waarde heeft.

Het te Curaçao aanwezige oorlogsschip zal wel dra naar Nederland terugkeeren om met zijne bemanning te kunnen voorzien in het groote gebrek aan manschappen, dat thans op de vloot hier te lande en in Oost-Indië heerscht.

Daarmede zal tegelijk het nu bestaande station „West-Indië” voor goed opgeheven worden en zullen onze kolonien in Amerika alleen periodiek bezocht worden door uit Nederland uit te zenden bodems.

Deze maatregel zal wel niet dan na rijpe overweging genomen zijn, maar wij beurenen hem zeer! Al kunnen wij er niet aan denken om Curaçao tegen een Europeeschen vijand te verdedigen en kan hiervoor het enkele op Curaçao aanwezig zijnde schip dan ook niets uitrusten, er zijn vele omstandigheden in West-Indië, die voor ons een oorlogsschip dringend noodig maken. De om Curaçao liggende republieken zijn woelige naburen en Venezuela kan ons menige kool stoven, waartegen alleen een snel en krachtig opreden iets vermag.

Een gerced liggend oorlogsschip in Nieuwediep heeft toch ze'er, door de aan het vertrek verbonden besommeringen, drie weken noodig, vóór het, nadat het besluit tot uitzending genomen is, in de Curaçao'se wateren kan zijn.

Wij vreezen, dat door het wegnemen van het oorlogsschip ons prestige in Venezuela een knak zal krijgen, terwijl de band tusschen de zich weinig Nederlandsch voelende bevolking van Curaçao en het Moederland weder losser zal worden.

Aangaande deze „ontbloeding” van Curaçao is de „Witz” in omloop, dat de vorige ministers hierin nooit toegestemd zouden hebben, omdat d't in strijd zoude zijn met de zedelijkheidswet.

Aangaande de reis van den landbouwkundige van Curaçao, van Dussel, die eene reis maakt door N.-Amerika om de „dry-farming” te bestudeeren, schrijft de Amigoe:

„Zaterdag, 30 Augustus, is de heer G. B. Dussel te Logan aangekomen en zal daar een week of drie verblijven. Hij werd zeer vriendelijk ontvangen door den President van de Landbouwmaatschappij, den heer John A. Widtsoe, die hem al de gebouwen en bijhoorigheden heeft laten zien. De heer Dussel stond in bewondering, toen hij vernam, dat de valei van Logan voor 45 jaar nog een woeste wildernis was. De Staat Utah leent zich bijzonder goed voor de studie van den landbouw in regenarme streken. Ook van Bombay was de Directeur van den landbouw in Indië naar Logan gekomen om studies te maken. De heer Dussel zal met den heer Witte verschillende excursies maken om het landbouwbedrijf in zijn verschillende onderdeelen in praktijk te zien en zal ook den cursus van de groote landbouwschool aldaar volgen.

Wij wenschen onzen landbouwkundige het meeste succes en zijn overtuigd, dat onze Kolonie wel eenig nut zal trekken van deze studiereis.”

De Amigoe vermeldt:

„De zandzuiger is weer eens buingtaats gekomen. Men is nu druk doende in den mond van de haven. Zandgezogen wordt er niet, men schijnt door middel van duikers de geseltenis van den bodem te onderzoeken”.

In het land der eeuwige omwentelingen San Domingo is weder eene omwenteling uitgebroken, die sedert bedwongen werd, maar opnieuw door een andere opgevolgd is.

De Amigoe schrijft hierover: „Ons gevoel heeft ons niet misleid. Er was werkelijk een revolutie uitgebroken en de revolutionairen hebben de landlijn doorgesneden. Sinds 1 Sept. was er ook een censuur voor alle telegrammen.

De H. E. G. Heer Gouverneur der Kolonie Curaçao heeft 10 Sept. een telegram ontvangen van den Consul der Nederlanden te Santo Domingo, dat de Regeering eene blokkade heeft afgekondigd voor de havens Puerto Plata, Sanchez en Samana.

Wat er gebeurd is?

Het Congres heeft besloten den Centralen Spoorweg publiek te verkoopen voor den prijs van 130.000 pesos. Deze verkoop had plaats op 1 Sept. De spoorweg werd toegewezen aan den eenigsten bieder, den heer Augustin Malagon, die 1 peso meer bood dan den inzet, en eigenaar werd. De koopmansstand van Puerto Plata zond 26 Aug. een protest tegen den verkoop aan President Bordas, die hun argumenten niet steekhoudend vond en ten slotte verklaarde gebonden te zijn door het Congres, dat tot den verkoop had besloten.

De Gouverneur van Puerto Plata, Gr. Céspedes, werd reeds weken te voren verdacht te stoken tegen het Gouvernement en te heuen met de vijanden van Pres. Bordas, die hem zeer scherp telegrafeerde zich te houden aan zijn plicht. Toen de verkoop van den spoorweg toch doorging, barstte

de bom. De Regeering was er op voorbereid en bewapende verschillende koopvaardijers en zond ze met oorlogsschepen naar de vijandelijke havens”.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Pembrita Makassar wist mede te deelen, dat te Tandjong Priok onder de ambtenaren der recherche aldaar ook al een lijst circuleerde om geiden in te zamelen voor de viering van Nederlands 100-jarig onafhankelijkheidsbestaan. Een der ambtenaren was er blijkbaar niet mede ingenomen en stelde de volgende vraag op de lijst: „Toen de Nederlandsche Handelsbank haar 50-jarig bestaan vierde, kregen de geëmployeerden van deze bank drie maanden traktement cadeau. Waarom moet ons nu het geld uit den zak geklopt worden?” Hij kreeg daarvoor van zijn chef een standje. Hieruit blijkt, zegt het blad, dat er onder de Hollanders ook zijn, die niet op dit feest gesteld zijn. Op de viering in Indië althans!

„Diepdenker” schrijft in de Bintang Soerabaja, dat wij in Indië een tijd van beroeringen doormaken, die voornamelijk door de Hollandsche pers aldaar tot een bedenkelijken omvang worden opgeblazen. Schrik en ontsteltenis heerschen onder de Europeanen en Vreemde Oosterlingen, alsof de Inlanders alle niet-Mohamedanen zullen vermoorden. Voorzorgsmaatregelen werden genomen en niets van dien aard is gebeurd. Ach, de Inlander is een karbauw gelijk; hij is gemakkelijk te leiden. Een kleine jongen doet dit. Hij zal niet gauw tot ngamoek overgaan (verwoed aanvallen en tot moorden overgaan). Maar wordt hij getergd, dan weerstaat en doodt hij ook den tijger. Ach, waren alle ambtenaren den heer Gonggrip, resident van Rembang, gelijk! Het publiek behoefde zich dan werkelijk niet ongerust te maken. Verlang niet naar de ijzere hand of een militair bestuur. Maar zooals hierboven reeds is gezegd, het is de Hollandsche pers, die de zaken overdrijft en er op los fantaseert en alzoo medegewerkt heeft om de Sarikat Islam verdacht te maken. Het Soerabajasch Handelsblad spant hierin de kroon. Dit blad houdt doorlopend een journaal aan van de wandaden der Inlanders. Het zegt maar wat. Maar denk aan het Hollandsche spreekwoord van zaaien, maaien en oogsten. (De redactie van de Bintang Soerabaja teekent hierop aan, dat de Sarikat Islam-partij den resident van Rembang in de hoogte steekt, maar de tegenpartijen hem naar den duivel verwenschen. De redactie wil tusschen deze beide meeningen geen partij kiezen, maar laat de keuze aan den lezer over). Zoo werd o.a. bevestigd, dat de Bintang Soerabaja, die vervolgt, dat het huis van Raden Mas O. S. Tjokroaminoto, vice-president van het centraal comité van de Sarikat Islam, in den nacht van den 20en op den 21en Augustus j.l. (de z.g. malem selikoer) door de politie in het oog werd gehouden, ja, streng bewaakt. Daar is niets van waar. Op dien avond hebben hij en zijne vrouw in een auto de stad rond getuff in gezelschap van den heer Teng Schik Yoe (van Sombongan) en diens echtgenoot en nog een bestuurslid van de Sarikat Islam. Zij zijn ook te Ngampel geweest, waar een slachtpartij onder de schapen en geiten gehouden is geworden (zie het vorig weekoverzicht) en hebben daar ook saté kambing gegeten. De Sarikat Islam te Soerabaja is niet zooals die van andere plaatsen. Zij heeft zich daar niet van de andere naties afgescheiden, zich niet vijandig gekeerd tegen de Europeanen en Chineezers. Zij zijn rustig met en onder elkaar. De Inlanders blijven in Chineseeshe tokos koopen. De Inlandsche tokos staan in relatie met Chineseeshe handelaren.

In de kampongs Semamboeng en Langon ter afdeelingshoofdplaats Grisee (Soerabaja) werden door een fellen brand 104 inlandsche huizen in den asch gelegd. Het was de Sarikat Islam, die daarvan terstond weer 34 nieuwe woningen opzette en nog f310 schonk om in den eersten nood tegemoet te komen (Pewarta Soerabaja). In de desa Roekoet werden drie klontong-Chineezers, afkomstig van de hoofdplaats Soerabaja, door vijf Inlanders overvallen. Een der Chineezers werd vermoord en van zijn geld, horloge en gouden ring beroofd. De beide andere Chineezers konden zich nog door de vlucht redden. Van de vermoedelijke daders werden er vier gevat. Dadelijk werden Sarikat Islammers daarvan beschuldigd. Maar de lieden waren afkomstig van de desa Kapoetih, waar in t geheel geen Sarikat Islam bestaat (Pewarta Soerabaja).

Ook de Pembrita Betawi wijdt een waardeerend woord aan den heer Gonggrip, hiervoren genoemd, resident van Rembang. Uit Blora (Rembang) wordt aan dit blad geschreven, dat zijn heengaan voor Rembang een groot verlies zal zijn. Hij is ongetwijfeld een goed en flink besturend ambtenaar, zegt de correspondent. Van hem kan gezegd worden, dat hij ze den achter de schrijftafel zit. Hij ziet graag uit eigen oogen. Bij belangrijke voorvallen in zijn gewest kon men hem ter plaatse aantreffen, op welk uur van den dag of den nacht ook, om de noodige maatregelen te treffen of onderzoekingen te doen. Hij is daarom gevreesd door de inlandsche hoofden en ambtenaren. Hij komt op

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade n.r.l. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING
Individuele **ONGEVALLENVERZEKERING**,
AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te **SOERABAIA**.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f5.— VLEUGELS „ -8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. of f50.— p.j. af. „ -80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAKCH TROPEN.
---	---	---

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12—7 uur. Voor uitzending
wordt f0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

MAISON IHLE DAMES-
KLEERMAKERIJ
40 BAZARSTRAAT, HOEK ANNA PAULOWNAPLEIN
TELEPHOON No. 4408
BERICHT DE ONTVANGST VAN
BREITSCHWANZ PELUCHE
FRANSCH EN ENGELSCH STOFFEN
VOOR MANTELS EN MANTELCOSTUMES
NAAR MAAT

De Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
v/h. **L. LANGE**,
LANGE VOORHOUT 86, 's-GRAVENHAGE,
vestigt de aandacht op hare speciale verpakkingen
voor **INDIË**, voor het a.s. **ST. NICOLAAS-FEEST**.
Prima Hollandsche en Bremer Sigaren.
Havana Import en Sigaretten.
Bij minstens 100 stuks franco door geheel Nederland.

VACANT

plaatsen, waar men hem niet verwachtte, en waar tevoren nooit een besturend ambtenaar kwam. Hij heeft dan ook verscheidenen ontslagen, die niet geschikt of onbetrouwbaar waren. Zijne voorstellen vonden ingang bij de Regeering. Als de Solovalleiwerken hervat worden, dan is dat zijn werk. Hij werkt in het belang van het volk en van de streek. Toch zijn er velen, die hem laken, en hem zijn slappe houding tegenover de Sar. Islam in zijn gewest verwijten. Hij ziet nu eenmaal niets kwaads in deze Vereeniging. De gebeurtenissen in de afdeling Toeban hebben hem evenwel tot nu toe geen gelijk gegeven. Zijne houding tegenover den assistent-resident van Toeban wordt niet goedgekeurd. Velen houden niet van hem!

De leerlingen van de Javaansche scholen te Soerabaja hebben, onder leiding van den heer J. Mathews Jr., wd. redacteur van de Bintang Soerabaja, Hollandsche liedjes moeten leeren zingen voor de aanstaande viering van Nederland's onafhankelijkheid (Bintang Soerabaja).

De Perniagan heeft wel kasian (medelijden) met Soewardi. Niemand had ooit kunnen denken, dat hij tot opruier in staat was, nog minder zoo'n brochure kon schrijven. Als hij niet bij de „Expres" in dienst was gekomen, zou hij wel nooit zóó ver gekomen zijn. Hij studeerde eerst voor dr. djawa, maar had na verloop van tijd geen geld om door te studeeren. Hij werd daarna magang in een apotheek te Djokdjakarta en studeerde voor mantri goeroe (inlandsch onderwijzer), maar kwam eindelijk als corrector op de drukkerij van de „Expres" terecht. Was het maar nooit gebeurd! roept het blad uit.

De Pembrita Makassar vernam, dat in deze maand het Leger des Heils vier zendelingen op het eiland Celebes te werk zal stellen. In de nieuwe streek, waar gearbeid zal worden, zullen scholen en hospitalen opgericht worden. In dit jaar worden voor Java, Sumatra, Borneo en Celebes nog twintig officieren verwacht.

Van de 700 politieoppassers, die Soerabaja telt, kwamen er op een dag na de lebaran een 500 niet op het appel. Waren zij soms nog dronken van het fuiven? Rustverstoring had evenwel niet plaats. Zelfs een doode rat werd op straat met rust gelaten, niettegenstaande een Europeaan de politie waarschuwde. En dat in dezen tijd van pest!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Volgens de Bintang Soerabaja en de Pewarta Soerabaja willen vele leden van de Sarikat Islam hun ontslag als zoodanig nemen, maar achten zich gebonden door den eed, dien zij bij de toetreding hebben afgelegd. O! dat is niets, zeide een zekere Hadji Abdoel Soekoer, die buiten de Vereeniging staat en er goede raad op gevonden heeft. Tegen betaling van f 1 per persoon neemt hij het op zich de gevolgen van den eed van de leden af te wenden, die zich wenschen terug te trekken. Goedkoope en gemakkelijke afaat, niet waar? zeggen genoemde bladen en deelen daarbij mede, dat de hadji voornoemd goede zaken heeft gemaakt.

De Perniagan verneemt uit Magelang, dat de regent aldaar opgetreden is als beschermer van de Sarikat Islam en dat zijn kepala opas (hoofdoppasser) tot president van deze Vereeniging verkozen is. De leden mochten van af 21 Augustus tot aan het einde der vasten geen inkoopingen in het Chineesche kamp doen. Als het optreden van hoogsteplaatsde Inlandsche ambtenaren in de Sarikat Islam aanleiding moet geven tot zulke bekrompen maatregelen, dan is het er treurig mee gesteld, zegt genoemd blad. Andere treurige gevolgen worden besproken ook in andere bladen, die overigens niet tegen deze beweging onder de Inlanders gekant waren. De Pembrita Beta wi vernam uit Lasem, dat twee Inlandsche leden van de Sarikat Islam ten huize van den assistent-wedono (het onderdistrikthoofd) een Inlander doodden, omdat deze niet tot deze Vereeniging wilde toetreden. De moordenaars vluchtten naar de woning van den afdelingsvoorzitter der Sarikat Islam, die hen niet aan de politie wilde overleveren, alvorens met het Hoofdbestuur der Vereeniging te hebben gesproken. Een militaire patrouille moest op verzoek van den controleur van Djatiroto er bij te pas komen om en de moordenaars en het Sarikat Islam-bestuur gevangen te nemen. Een zekere „Sajang" schrijft in hetzelfde blad het volgende:

Al moge de Sarikat Islam ook nog zoo'n goede vereeniging zijn, in de oogen van andere naties wordt zij een gevaarlijke geacht. Waarom? Omdat velen, die toetreden zijn, niet het goede doel voor oogen hebben of nog te dom zijn het te begrijpen. Zij willen alleen aansluiting om kracht uit te oefenen naar buiten, tegen wie ook, die tegen de Inlanders en hun geloof zijn, desnoods met geweld en onverschillig of het voor een goede of slechte zaak is. De onbeschaamdheid, brutaliteit en dolkvaardigheid der leegloopers, die zich Sarikat Islammers noemen, en het madjoe Sarikat Islam (vooruit S. I.) uitroepen, heeft een niet langer te verdragen hoogte bereikt en begrijpelijk is het, dat het publiek het raadzaam heeft geacht, overalzoowel op de hoofdplaatsen als in het

binnenland, 's avonds en overdag niet anders dan met een revolver gewapend uit te gaan. De Inlandsche pers moge al om deze z.g. vrees gelachen hebben, in onze plaats zouden de Inlanders niet anders gehandeld hebben. Ten aanzien van de buitensporigheden, die begaan werden, willen wij geen verwijtingen doen aan de besturen van de verschillende afdelingen, waar Sarikat Islammers zich vereenigd hebben, allerminst aan het Hoofdbestuur. Dit kon bezwaarlijk de slechte ideeën der leden op de verschillende plaatsen tegengaan. Men kon daar niet weten, wat in den boezem der afdelingen omging, moest dus alles overlaten aan de besturen in afdelingen en kampongs soms. De presidenten moesten bij het Hoofdbestuur bekend gemaakt zijn als bekwame en geschikte personen. Waar zij dit ook waren, daar hebben zij ook de overmoedigheid der leden — van sommigen, niet allen — weten tegen te gaan, de vereeniging zelve in goede banen geleid, al waren ook elementen aanwezig, die een anderen, verkeerden of slechten kant uit wilden. Maar hebt ge een onverschilligen president of iemand, die zelf een slecht voorbeeld geeft, dan doen de leden ook wat zij willen. Of, de geldladen der directies hebben zich langzaam maar zeker gevuld en voor 't overige is alles bij het oude gebleven. Weg was alle hoop, verdwenen was het licht der oplaring en der humaniteit, dat aanvankelijk zegevierend was aangebroken. Het succes was groot, maar thans kan gezegd worden, dat de loop van de Sarikat Islam een verkeerden koers genomen heeft, en het jagen naar genot en raffinement meer op den voorgrond is gekomen. Aangezien de meeste kampongbewoners nog te dom zijn om goed te kunnen oordeelen en daaronder ook voorkomen, op wier gedrag het een en ander valt aan te merken, is het natuurlijk zaak goede presidenten te kiezen, op wie zelf niets valt aan te merken. In de buurt van Batavia hebben vele voorzitters hunne leden gewaarschuwd om geen petassans (voetzoekers en ander vuurwerk; in Midden- en Oost-Java worden zij met jongs genoemd) bij gelegenheid van de lebaran poeasa (einde der vasten) af te steken, als zijnde onnoodig en nergens voorgeschreven. Kijk, dat is goed, zegt het blad. Zoo zijn er meer zaken, die verboden moesten worden, anderen ten voorbeeld gesteld. Zoo kan de S. I. bijv. niet genoeg tegen het dobbelen onder de Inlanders waarschuwen, ook onder de hooggeplaatsten, zoowel mannen als vrouwen. De Perniagan bespreekt de gevogen van de S. I. in de residentie Rembang en van het optreden en van het inzicht van het Hoofd van dit gewest. Eindelijk was hij dan overtuigd, dat het toch noodig werd militairen te laten komen en die aan te houden om de stoute kinderen in bedwang te houden. Hij had goed praten; als hij in de desza kwam — alzo de Perniagan over den heer Gonggrijp — en met de Inlanders sprak, dan vonden zij alles goed wat hij zeide. Maar hij was nauwelijks weg, of zij lachten hem uit; en 't werd van kwaad tot erger. Dat hebben we nu weer gezien, ten koste van de Chineez en van de algemeene veiligheid. Neen, te lang werden de Sarikat Islammers als drullerige kinderen bedorven. Wie niet hooren wil, moet voelen, d. i. de beste methode om zoute kinderen zoet te krijgen en te houden. Met minder ophef kunnen ophefers de Inlanders in bedwang houden. Laat men zelloopen, dan moeten ten slotte de bajonetten te hulp geroepen worden. Wat ook al niet goed is voor het prestige van het Bestuur!

Van Vreemde Koloniën.

De Fransch-Spaansche overeenkomst.

Na veel gissen en missen, weet men nu het resultaat aan te geven van de onderhandelingen tusschen koning Alfonso en president Poincaré, en de ministers Lopez Munoz en Pichon te Madrid gevoerd. Een formeel verbond is niet geteekend en lag ook niet in de bedoeling, maar de overeenstemming is volkomen en heeft ook de instemming van Groot-Britannië.

Die overeenstemming is dan verkregen over de volgende punten (kort weergegeven). Voorop staat natuurlijk 't onderhouden van onderlinge vriendschappelijke betrekkingen. Het verlenen van hulp door Fr. aan Sp. voor 't sluiten van een leening, onder zeer gunstige voorwaarden. Het in gemeenschappelijk overleg handelen in Marokko, waarop wij dadelijk nader terugkomen. Spanje zal de Fransche vloot gastvrijheid verlenen in zijn havens. De verdediging der kusten zal gemeenschappelijk worden geregeld, waarbij de sterkten der vloten worden vastgesteld. Fr. kan in noodgeval, en de Sp. grenzen laten bezetten. De integriteit van het Spaansche gebied, met inbegrip der Kanarische- en Balaarische eilanden, wordt verzekerd. Gemeenschappelijk handelen in Portugal, als de bemiddeling van groote mogendheden er noodig mocht worden.

Wat Marokko betreft is geen sprake van een tusschenkomst van Fr. troepen in de Sp. zone. De bedoeling is alleen in 't Sp. en in 't Fr. gebied in volkomen overeenstemming te handelen, zoodat de politiek volgens eenzelfde gedragslijn zal worden gevoerd. De gewapende verovering moet tot het

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

WEDEROM COMPLEET

onze bekende uitgebreide collectie

VIELLA.

Vele nieuwe dessins.

Specialiteit VIELLA BLOUSES
in elk gewenscht plooi-model ad f 6.50.

Van dezelfde fabrikanten ontvingen wij ook een iets mindere kwaliteit VIELLA, genoemd: A.Z.A.

Hiervan is de prijs f 1.10 per Meter.

N. V. ELECTRICHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"

DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

VACANT

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm. bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.

SPECIAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.

Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

minimum beperkt worden, doch door den invloed van den Sultan en verstandig geleide onderhandelingen zal 't gebied van 't Sp. protectoraat gepacificeerd worden. Deze mededeelingen zijn niet officieel, wij hechten er dan ook minder waarde aan, dan aan de overeengekomen samenwerking. De Fr. Generaal, opperbevelhebber en gouverneur in Marokko, zal wel niet in Madrid zijn geweest, om daar de verwachting te voeden, dat vooreerst zonder flinke militaire actie op politiek succes te rekenen is.

Voor de algemeene politiek is dat deel der overeenkomst van betekenis, waarin Fr., Sp. en Engeland den status quo in de westelijke Middellandsche Zee en 't nabij gelegen deel van den Atlantischen Oceaan waarborgen. De bedoeling is ten volle een vreedzame, maar het drievoudig verbond, en Duitschland in 't bijzonder, zal er toch wel een bijmaak aan ontdekken, vermoeden wij.

De politieke misdaden in Britsch Indië.

The Times bepleit de noodzakelijkheid van een krachtig optreden tegen de politieke misdaden, die zich in Bengalen opvolgen. In één week zijn er weer twee dier misdaden tegen de politie bedreven. Te Mymensingh werd een inspecteur door een bom gedood, den avond te voren werd te Calcutta een constabel op een publieke plaats vermoord. Het blad neemt als zeker aan, dat deze moorden 't werk zijn van een uitgebreide organisatie. Door de stukken, 't vorige jaar te Barisal in beslag genomen, is de strekking van deze handelingen bekend, de herhaaldelijk voorkomende misdaden wijzen op 't voortbestaan der geheime vereniging. Dit vindt ook bevestiging hierin, dat de daders tot een klasse van ontwikkelden behooren en geen misdadigen levensloop achter zich hebben.

Kon de regering op den steun van de bevolking rekenen, om de schuldigen op te sporen en de organisatie in haar werk na te gaan, dan zou de toestand niet zoo bedenkelijk zijn, maar die steun wordt klaarblijkelijk niet verleend. Bij den aanslag op het leven van den onderkoning, tijdens zijn inlicht in Delhi — ongeveer een jaar geleden — moeten zeker personen in staat zijn geweest om gegevens te verstrekken, die de daders of hun agenten kunnen doen vinden, maar alles is tot nu toe in 't duister gebleven. Een dergelijke houding van 't publiek geeft ook aan de misdaden in Bengalen een zeer verontrustend karakter. Op den constabel Haripado Deb zijn te Calcutta drie schoten gelost, maar de dader is evenmin gepakt als die te Mymensingh.

Toch mag men niet aannemen, dat de misdadigers de sympathie van de bevolking ondervinden. Het tegendeel mag zelfs als zeker aangenomen worden. Maar de natuurlijke aanleg van den Hindoe is geneigd om de zaken op haar beloop te laten, zonder er zich in te moeien. Hiervan maken de agenten der organisatie gebruik om er nog wat vrees in te mengen voor de gevolgen van een aangifte of aanwijzing van schuldigen. Het niet slagen van 't bestuur in zijn pogingen om vele politieke misdaden tot helderheid te brengen, werkt nog meer om hen, die iets zouden kunnen zeggen, liever straffeloos te doen zwijgen, dan zich aan de wraak van 't genootschap bloot te stellen.

Weet de regering tot flinke maatregelen over te gaan, dan verwacht 't groote orgaan der City de instemming van 't ontwikkelde gedeelte der bevolking. De inlandsche pers sprak vroeger dan ook in dezen igeest, maar zij heeft zich in den laatsten tijd mede laten influenceeren, en verleent dus geen steun meer aan 't gouvernement.

Ter voorziening in den toestand melden zich als eerste middelen de volgende aan. De commissie, welke in Bengalen de bevolking vertegenwoordigt, is in verhouding minder sterk dan in de andere provinciën; dit is een ongelijkheid, die weg te nemen is. De politie moet beter worden. Door te lage bezoldiging laat de aanvulling zeer te wenschen over. Eindelijk is een nauwgezette controle noodig op alle inrichtingen van onderwijs en opvoeding, in 't bijzonder voor de keuze van onderwijzers. In de scholen en colleges wordt 't zaad gestrooid, door daarop niet afdoend te letten blijft men doorlopend den groei van nieuw onkruid bevorderen.

De bananenhandel van Midden-Amerika.

Als Dunn's Review waarheid vertelt, zou een eenvoudig visscher, Lorenzo don Baker, in 1871 de eerste tros bananen meegenomen hebben naar Boston. Hoewel hij er geen succes mee behaalde, nam hij bij een volgende gelegenheid toch 1450 trossen mee en vond hij ditmaal koopers. Hiermede zou, ruim 40 jaar geleden dus, de overvoer van pisangs van Midden-Amerika over zee begonnen zijn. Maar de groote omvang van dezen fruit-handel dagteekent toch eerst van de laatste jaren. Wat tien jaren geleden een zeldzaamheid was, is nu een artikel van zeer uitgestrekt gebruik geworden, zoowel in de Vereenigde Staten van N.-Amerika, als in Europa.

Midden-Amerika, de Groote Antillen en de noordelijke landen van Zuid-Amerika zijn de voornaamste voortbrengers. In andere tropische landen groeit de banaan ook in overvloed, maar 't transport is te moeilijk of te kostbaar.

In 1912 werden in N.-Amerika 44.500.000 trossen

ingevoerd, een waarde van ruim 14 miljoen dollars vertegenwoordigend. Wij vinden als aanvoer in datzelfde jaar voor Engeland 700.000 tr. vermeld. Voor Duitschland en Frankrijk zijn de hoeveelheden in ponden opgegeven, t. w. respectievelijk 78 miljoen p. ter waarde van ruim 2½ miljoen dollars, en 48 miljoen p. ter waarde van ruim 1 miljoen doll.

De handel is steeds toenemend. In de Vereenigde Staten neemt hij reeds 70% in van den geheelen fruit-handel. Een honderdtal stoombooten varen er voor tusschen de Zee der Antillen en de N.-Amerik. havens. Twee groote maatschappijen in New-York en een in Nieuw-Orleans hebben den handel op Amerika in handen. Een Britsche maatschappij geeft een subsidie van 200.000 doll., om elke week 20.000 tr. uit Jamaica naar Engeland te verschepen. Een andere Br. maatschappij verzekert door 13 schepen den verderen aanvoer van Jamaica naar Europa.

Voor de totaal-verzendingen vinden wij cijfers over 1911, die sedert zeker veel grooter zijn geworden, doch die toch nog wel vermelding waard zijn. Jamaica 16½ miljoen tr.; Costa Rica 9¼ mill. tr.; Honduras 6½ mill. tr.; Columbia 2½ mill. tr.; Panama 4¼ mill. tr.; Cuba 2¼ mill. tr.; Nicaragua 2¼ mill. tr.; Guatemala 1¼ mill. tr.; Mexiko ¾ mill. tr.; Britsch Honduras ½ mill. tr.; St. Domingo ½ mill. tr.; Suriname 387.500 tr. Hetgeen voor dat jaar reeds een totaal van ruim 47.886.000 tr. gaf.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Het Bali- en Lombok-reglement.

Bij de drukkerij „Papyrus” te Batavia is verschenen: „Het Bali- en Lombok-reglement, of het reglement op het rechtswezen in de residentie Bali en Lombok, zooals het luidt na de tot heden daarin aangebrachte wijzigingen”.

De bewerker, Mr. W. J. M. Plate, lid van den Raad van Justitie te Soerabaja, zegt in zijn voorwoord o.m.:

„Voor zooverre mij bekend is, heeft eene afzonderlijke bewerking van het „Bali en Lombok-reglement” nimmer het licht gezien. Dat Reglement is echter sinds zijne inwerkingtreding zóó herhaaldelijk gewijzigd en aangevuld, dat ik een goed werk meende te doen door van dat Reglement eene bewerking samen te stellen. Niet iedereen, die het Reglement heeft toe te passen, houdt van de daarin aangebrachte wijzigingen in extenso aantekening, velen vermelden naast de gewijzigde bepalingen slechts de Staatsbladen, waarbij de wijzigingen zijn vastgesteld, en bij ondervinding weet ik, dat men — vooral op de Buitenbezittingen — niet altijd het Staatsb'ad, dat men wenscht te raadplegen, kan machtig worden.

Wettelijke bepalingen laten zich mijns inziens het gemakkelijkst lezen, wanneer zich tusschen den tekst zoo min mogelijk aanhalingen van andere wettelijke bepalingen bevinden. Daarom beperkte ik in dit werkje zoodanige aanhalingen tot de hoogst noodzakelijke, en maakte ik alleen bij de meeste artikelen in margine melding van de geheel of in hoofdzaak daarmede overeenstemmende bepalingen van het op Java en Madoera geldende recht, terwijl ik — waar ik achter eene bepaling met vette letters een Staatsbladnummer liet drukken — wilde doen zien, dat de woorden van dat artikel van jongeren datum zijn dan de overige bepalingen van het Reglement en aan het aangehaalde Staatsbladnummer hun ontstaan te danken hebben. Voorts verving ik de spelling, waar die min of meer verouderd bleek te zijn, door eene meer gebruikelijke, ten einde zoodoende te komen tot eene gelijkheid van spelling in het geheele Reglement.

Verslag Staatsspoorwegen in Ned.-Indië.

Het verkort verslag over 1912 van de Staatsspoor in Ned.-Indië is verschenen. De Locomotief vindt daarin o.m. de volgende mededeelingen omtrent de uitkomsten der exploitatie:

Ook ditmaal kunnen de uitkomsten van de exploitatie bevredigend worden genoemd. Het saldo der winst- en verliesrekening van de lijnen met normale spoorwijdte steeg van f 12,250,008 in 1911 op f 13,284,957 in 1912, een vooruitgang dus van 8.45 pct.

Tegenover de genoemde vermeerdering van het winst- en verliesaldo staat eene toename van de constructierekening van f 169,932,205 op f 185,030,260 of met f 15,098,055, d. i. 8.8 pct., waarvan respectievelijk f 923,483, f 9,770,608 en f 404,718 voor de aanlegkosten van de lijnen Krian—Gempolkerep, Tjikampek—Cheribon en Djatibarang—Indramajoe. De waarde van de magazijnvoorraden op ultimo van het verslagjaar bedroeg e.a. f 56,000 meer dan het analoge cijfer over 1911.

De bruto-ontvangsten vertoonden eene stijging van f 3,007,387 of 12.45 pct., waartegenover de exploitatiekosten eene vermeerdering aanwijken van f 1,526,207 of van 13.8 pct. De vermeerdering der exploitatiekosten bedraagt nagenoeg 51 pct. van de bruto-inkomsten.

Hollanders te Agadir?

Prof. P. J. Blok schrijft in de N. R. Ct. van 16 dezer het navolgende stukje, dat wij ook met

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

Tel. interc. 2443.

SPECIALITEIT

TAFEL-SERVIEZEN

Zuiver Nikkel, Alpaca, Alpaca Zilver
(wit metaal verzilverd) en Artistiek Tin

Als: SOEPTERRINES, GROENTESCHALEN, SAUSKOMMEN,
VLEESCH- en VISCHSCHOTELS, Enz. Enz. Enz.

Zeer groote verscheidenheid.

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

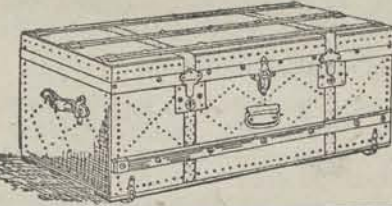
DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M.

welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^b, boven Maison KRUL.

Telefoon 6318.

TALEN: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
het juiste adres Noordeinde 42^b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

Tramhalte lijn 3

Eenig adres voor hen die zich goed en
voordeelig van nieuwe of TWEEDEHANDS
MEUBELEN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10-4 uur.

P. VAN DEN BRUL.

AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.

KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

LUXEBROOD-FABRIEK

PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

ENGELSCHES CAKES,

Prima en gewone, in verschillende smaken.

TULBAND in verschillende grootte.

Prima en gewoon KRENTENBROOD.

het oog op het onderschrift gaarne een plaatsje geven.

De heer dr. Gideon Busken Huet te Parijs schrijft mij, dat de bekende Fransche archaeoloog Héron de Villefosse, die Agadir in Marokko, de uit de Panther-historie bekende plaats, bezocht, hem had medegedeeld, dat boven den ingang van de oude citadel aldaar een marmeren plaat is ingemetseld van ovalen vorm met bovenaan een merk, waaronder de letters S.S. waaronder weder een ster, letters en ster omgeven door een hartvormige lijn en laurierakken. Links van deze figuren: „vreest God ende eert den Koning“; rechts een wegens fouten in de copie, helaas niet te ontcijferen Arabische inscriptie. Daaronder „1746“.

Ter toelichting van deze hoogst merkwaardige zaak diene, dat van 1737 tot 1744 de admiraliteit van Amsterdam ter beteugeling van de zeerooverijen op de Marokkaansche kust jaarlijks een vier- of zestal fregatten daarheen zond. Van 1744 tot 1747, toen de in 1737 afgebroken onderhandelingen met den Sultan of Keizer van Marokko over een vrede weder hernieuwd werden, bleven de kruistochten achterwege. (De Jonge, Zeezeven, IV, blz. 154 vlg.). Van den bouw eener citadel door de Hollanders op eenige plaats der Marokkaansche kust is echter geen sprake, vooral niet in 1746, toen er geen oorlogsschepen verschenen. Mis-schien hebben wij hier wel te doen met den bouw of de vernieuwing eener citadel door een Hollandschen zeeroover, hoedanig er aan die kusten ook wel voorkwamen, maar dan is de spreuk wel wat al te mooi, in ieder geval te braaf gedacht, of voor den Keizer door een Hollandschen avonturier van iets minder slag dan de bekende Ripperda, die in 1737 zijn avontuurlijk leven te Tetuan in Marokko besloot. Wie weet hiervan iets meer te zeggen?

Twee nieuwe Maandschriften.

De leerlingen van de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer gaan een maandschrift uitgeven, dat den titel draagt van Orang Peladjang.

Het thans verschenen proefnummer bevat, behalve eenige mededeelingen van de Landbouw-Sociëteit „Nji-Sri“ en de sportvereniging „Kalongs“, enz., een „Woord vooraf“ van den oud-minister H. Colijn, een interessant artikel van den heer L. C. Westenenk over algemeene kennis omtrent Indië bij „Indische menschen“ en een geïllustreerde bijdrage over reizen naar Indië, vroeger en nu.

In hetzelfde proefnummer lezen wij nog: We ontvingen een proefnummer van het Maleisch-Nederlandsch Tijdschrift: Kacem Moeda, een keurig verzorgd maandblad, dat zich ten doel stelt een krachtigen band te vormen tusschen Nederland en de Oost-Indische koloniën.

Vereeniging Moederland en Koloniën.

Thans is door bovengenoemde vereeniging ook uitgegeven het tweede gedeelte der aantekeningen op de begroting van Ned-Indië voor het dienstjaar 1914.

De heer R. A. van Sandick behandelt Afdeling VII: Burgerlijke Openbare Werken; Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg Afdeling VIII: Gouvernementsbedrijven, en de heer J. G. Moojen Afdeling IV: Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

In de Sept.-all. een tweetal opstellen van den heer C. Lulofs. Het eerste handelt over de Soemba-onderwijsregeeling en bevat eene wederlegging van Mr. Marchant's aanval, welke reeds tevoren door Mr. Kielstra in de N. R. Ct. werd bestreden.

In het tweede artikel schrijft de heer L. over de verdediging van Indië in verband met de draagkracht der inlandse bevolking. Schrijver kan zich niet vereenigen met de velen, die meenen, dat de inlander thans reeds zoo zwaar belast zou zijn, dat hij niet zou kunnen bijdragen in de kosten, die de verhooging van de weerkracht van Ned-Indië na zich zullen slepen.

Verder artikelt de heer W. P. Groeneyelt in deze aflevering over het creditwezen in Sumatra's Westkust, terwijl de heer L. L. M. van der Linden eene beschouwing houdt over het navolgende langtitelige onderwerp: De instructie voor de behandeling van aanvragen om afstand in erfpacht van tot het Staatsdomin in de Gouvernementslanden, in de bezittingen buiten Java en Madoera, benoemde gronden, vastgesteld bij artikel 2 van het Gouvernementsbesluit van 27 Maart 1913 No. 37 (Stsbl. No. 265).

De rubriek korte mededeelingen bevat: Tasmanië, door C. L. — Overbrenging van wilde herten naar Nieuw-Guinea, door C. L. — Zorg voor de wegen.

De Indische Mercur.

No. 4 houdt in: Hevea-plagen, door Dr. A. H. Berkhout. — Medische brieven. IV: De invloed van de hygiënische maatregelen bij den arbeid aan het Panamakanaal, door Dr. C. H. L. Baelde. — De wenschelijkheid van maatregelen van regeeringswege tot het tegengaan van den achteruitgang der kwaliteit van Java-kapok. — De economie van de rubber. — Verslag van het volkscredietwezen, loopende tot ultimo Juni 1913. — De theeproductie van Britsch-Indië. — De begroting van Suriname en Curaçao voor 1914. — Kultuurberichten (Rubbercongres en tentoonstelling te Batavia. — De fabricatiekosten van kopra. — Bacovenkultuur in Su-

riname. Enz.). — Kleine mededeelingen (Koloniale tentoonstelling te Semarang. — De assainering van Batavia. Enz.). — Verkeerswezen (De verbetering van de Belawanhaven. Enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

H. F. van Stipriaan Luisius, door M. v. Geuns (met portret). — Een nieuwe Kwitang-brand (met il.), door v. L. — Een wandeling door de Koloniale afdeling van de Gentsche wereldtentoonstelling (met il.), door W. J. Giel. — Indische penkrassen, door Ofoei. — Schetsen van het Indisch platteland (Standbezwaren), door J. C. Moléna (slot). — Wetenswaardigheden uit het plantenrijk, door M. Buijsman.

Voorts zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

Mr. G. J. Fabius. De Curaçaosche bank. IV: de wisselkoersen (Economist, 15 October 1913).

's Lands welvaart in gevaar. Beschouwingen naar aanleiding van het Rapport van de Staatscommissie voor de verdediging van Ned-Indië (Bussum, Wed. G. M. Märckelbach).

Dr. J. C. Koningsberger. Java, zoölogisch en biologisch. Aflevering VII (Batavia, G. Kolff en Co.).

Prof. C. L. van der Bilt. Een radio-telegrafische gemeenschap tusschen Nederland en Nederlandsch Oost-Indië (met afb.). (De Ingenieur, 18 Oct. 1913).

Verbetering.

Onder het „Ingezonden stukje“ van den heer Schoenmaker in het vorige Weekblad zijn tot onzen spijt bij de ondertekening verkeerde voorletters gezet, deze moeten niet zijn D. F., doch W. F. H. Red.-Com.

MEDEDEELINGEN.

Van de afdeling Utrecht en omstreken:

Voordracht (met lichtbeelden) van den Wed. Zeergel. Heer Dr. A. Sulle, Lector aan de Universiteit van Utrecht, op Vrijdag 24 Oct. in een der zalen van Hotel de l'Europe (Vredenburg).

Onderwerp: „De derde expeditie naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea.“

Aanvang 8 uur.

Namens het Bestuur:

J. J. LAGERS, secret.

Van de Algemeene Nederlandsche Zending:

De 27e Algemeene Nederlandsche Zendingconferentie zal D. V. worden gehouden van 24—26 November 1913 te Amsterdam.

Het plan voor de samenkomsten is aldus:

Maandagavond 24 November: Ontvangst van leden en gasten. Sprekers: John Mott en anderen.

Dinsdag 25 November: (Buitenlandsche gasten). Sprekers: Bishop Arthur S. Lloyd (Engelsch). Bischof P. O. Hennig, van de Broedergemeente (Duitsch); D. Couve (Fransch); Sir Geo W. (Engelsch) en anderen.

Dinsdagavond 25 November: Openbare samenkomst in de Nieuwe Kerk, met medewerking van het kerkkoor der Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam. Sprekers: Ds. J. Du Plessis, Zuid-Afrika, en Prof. A. Hoekstra, te Kampen.

Woensdagvoormiddag 26 Nov.: (Nederlandsch). Ds. M. A. Adriani (bidstond); Dr. J. R. Callenbach: Overzicht van de Zending in onze Koloniën; D. Crommelin, Zending en waarnemend Zendingconsul: De Zendingmethode onder de Mohammedanen.

Woensdagmiddag 26 Nov.: Dr. J. Scheurer: De tegenwoordige stand van het opiumvraagstuk.

Volledige opgave in het programboekje.

De samenkomst op Dinsdagavond is openbaar. Alle andere vergaderingen zijn alleen toegankelijk voor leden der Conferentie.

Lid kan men worden door een jaarlijksche bijdrage van ten minste f1.50.

P. VAN WIJK Jr.,

Tesselschadestraat 1, Amsterdam.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederl-Indië kunnen worden gesteld onderwijzers om te worden benoemd tot onderwijzer der derde klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs daar te lande.

Voor inlichtingen en bijzonderheden wende men zich tot de afdeling „Personeel“ van het Departement van Koloniën.

Ter benoeming tot adspirant-ingenieur bij den post-telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië kunnen ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, derwaarts worden uitgezonden.

Ervaring op het gebied van zwakstroomtechniek strekt tot aanbeveling.

In aanmerking komen in de onderstaande volgorde:

1e. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs; 2e. aan

Brackel & Broermann

DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

„Vestigt U in NIJMEGEN!“

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

▼ ▲ ▼

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

▼ ▲ ▼

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR — DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OP
GEDRETELIJKE INSTALIEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

VACANT

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe“

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag

de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aantekening volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227), of, zoo deze er niet zijn, zij die in het bezit zijn van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandsche Hoogeschool of Universiteit; 3e. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs; 4e. officieren, die hunne opleiding hebben genoten aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda of aan het Koninklijk Instituut voor de marine te Willemsoord, mits in het bezit van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandsche technische school of Universiteit.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 10 November 1913 bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. hun diploma; b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagtekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats; c. hunne geboorte-akte; d. een door den burgemeester afgegeven certificaat van voldoening aan de Miltiewet.

In het adres moet worden vermeld, of de candidaat gehuwd is en e.g. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, e.g. ook voor het wettig gezin; b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 1500; c. eene voorloopige bezoldiging van f 150 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging van een aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië bedraagt f 300 's maands, terwijl bij goede plichtsbetrachting na twee jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 400 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van f 100 's maands, tot een maximum van f 1000 's maands.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwpensioen enz. staan deze ingenieurs gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd **telegraafopzichters**.

In aanmerking komen zij, die in het bezit zijn van een diploma van met goed gevolg afgelegd eindexamen eener hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, terwijl ervaring op het gebied van technische telegraphie tot aanbeveling strekt.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 150 's maands, met vijf driejaarlijksche verhoogingen van f 50 's maands, alzoo tot een maximum van f 400 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 10 November 1913, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, e.g. ook voor het wettig gezin; b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 750; c. eene voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië, tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd **instrumentmakers 1e klasse**.

Zij moeten grondig bekend zijn met het instrumentmaken en in staat zijn alle herstellingen aan de gebruikelijke telegraaf- en telephoondieningen en meetinstrumenten geheel zelfstandig te verrichten.

Voorts moeten zij op de hoogte zijn van de stroomloopen en de werking en behandeling dier toestellen en in staat zijn die toe-tellen geheel zelfstandig te monteren en te regelen, terwijl zij ook theoretische kennis moeten bezitten.

Tot aanbeveling strekt voldoende kennis van de Duitse en Engelse talen om daarin gestelde vak-tijdschriften te kunnen lezen.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 250 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van f 25 's maands, alzoo tot een maximum van f 350 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 10 November 1913, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, e.g. ook voor het wettig gezin; b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 850; c. eene voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van **electro-technische ambtenaren der 1ste klasse**.

In aanmerking komen alleen zij, die de geschiktheid bezitten van instructeur van de opzichters bij den aanleg van lijnen en bij de installatie van centraalkantoren. Zij moeten derhalve eene voorafgaande, meer speciale opleiding hebben gehad voor en de capaciteiten bezitten van een opzichter bij de Rijkstelegraphie hier te lande, bovendien in het bezit zijn van grondige kennis van en door praktijk verkregen routine in het telephoondienst.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 400 's maands, met twee driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands, alzoo tot een maximum van f 600 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 10 November 1913, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, e.g. ook voor het wettig gezin; b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 1500; c. eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, moeten zich verbinden tot teruggave van alle gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en van tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, indien zij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling der Regeering), uit 's lands dienst worden ontslagen of indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwpensioen enz. staat deze ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Ned. Staatscourant van 17 Oc. 1913 no. 243).

Ter benoeming tot **aspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen in Nederlandsch-Indië** wordt gevraagd een aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerd werktuigkundig ingenieur.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 November 1913 bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging der vereischte stukken.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, e.g. ook voor het wettig gezin; b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 1500; c. eene voorloopige bezoldiging van f 150 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging van een aspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen in Nederlandsch-Indië bedraagt f 300 's maands, terwijl bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting na drie jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 400 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van f 100 's maands, tot een maximum van f 1000 's maands.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Ned. Staatscourant van 18 Oct. 1913 no. 244).

FABRIEKSDIENST VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE

HOEK'S GASHAARDEN

HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CREDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. ::

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENSTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zyden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Bijlartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Bijlarts.

Au Corset Français.

DEN HAAG
PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546.

LEIDEN
VISCHMARKT 7
Telefoon 11.

= CORSETTEN OP MAAT. =
W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

HUPFELD'S FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE
Kneuterdijk/Heulstraat,
Tel. No. 27.

AMSTERDAM
Stadhouderskade, 19,
Tel. No. 4698.

VACANT

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, der heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee dames voor vioollessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
Een heer voor muzieklessen.	Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Eene dame voor zanglessen.	Een dame voor schrijf-kopiëer- en vertaalwerk.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.	Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.	Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.	Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Een Dame om als hoofd eener huishouding op te treden.	Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.	Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.	Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.	Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	
	} Javaansch. } Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Duin-Apotheek, Leuvensestraat 35.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonijs, Heerenweg 28.

te VOORBURG

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS

A. Teepe.

VACANT

Marque Déposée „Au-Condor”
LA HAYE ————— PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER
Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD
Spuistraat 69 - 's-HAGE

Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: FELIX ORTT, Soest, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.
F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzacht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 cts. — Kookboek van Mevr. VALK, f 1.25.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

== DEN HAAG == == AMSTERDAM ==
Buitenhof - Groenmarkt. Kalverstraat - Rokin.

GROOTST GESORTEERDE MAGAZIJNEN van
ELEGANTE DAMES- en KINDERCONFECTIE.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Ultrustingen.

VRAAG <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAG <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAG <i>Krul's</i> BONBONS.
-----------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------

Brengt een bezoek aan BOEATAN Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Indisch Restaurant
Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE
GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSche GERECHTEN.

ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD,
BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

VACANT

VACANT

VACANT

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven.

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
„Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heul-
straat 17, Den Haag.

VACANT

A. A. BOLTCONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE.

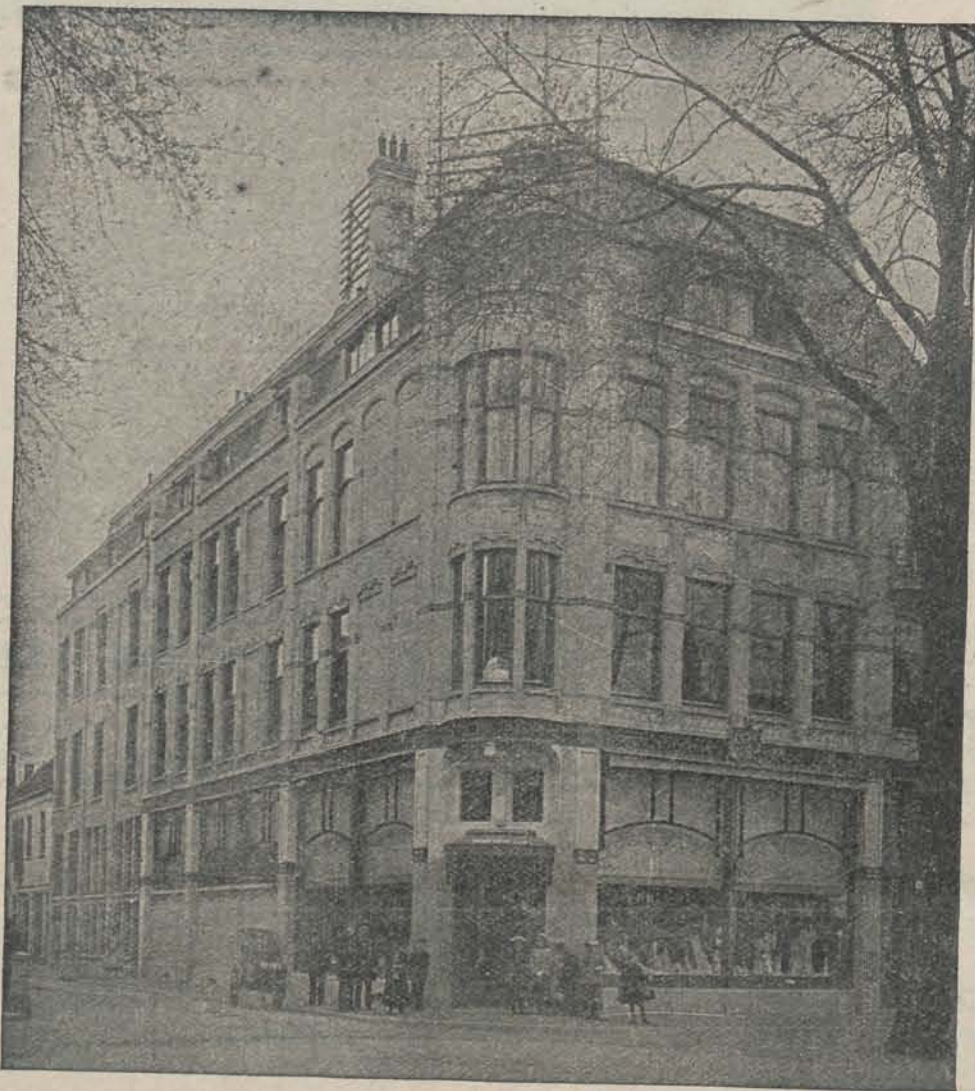
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

VACANT

VACANT

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

*Compagnie**Lyonnaise*

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

**GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU
CARL KÖFFLER**

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht
voor Genealogie en Heraldiek”.